
ПОЛІТОЛОГІЯ

Григор О. О.

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ КОНСЕНСУСНОГО ПІДХОДУ ДО ВИРІШЕННЯ ГОСТРИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОГО СВІТУ

Сьогодні актуальними для людства є проблеми визначення глобальної трансформації світоустрою, а також системної природи тих змін, які відбуваються на планеті. Усе це потребує ефективного механізму управління складними системами суспільства і тими політичними процесами, котрі з ними корелюють. Адже не виключено, що найближчим часом процеси глобалізації розгортатимуться не на підставі рівноправного діалогу культур, а на засадах одностороннього впливу цінностей суспільства споживання. Яким буде розвиток України від наявної кланово-олігархічної системи до демократії, нині важко передбачити. Але на цьому шляху та відповідальність, яка навіть неспіввимірна з минулим періодом існування держави, лежить на її керівниках та міжнародних організаціях, що здатні вирвати країну з тісних рамок національного егоїзму і запропонувати необхідні консенсусні рішення. Тільки узгоджена дія різних сил виведе Україну на дорогу життєствердного розвитку.

Ключові поняття: людина, політика, демократія, експертократія, постіндустріалізм, постдемократія, консенсус.

Відсутність згоди між членами світової спільноти щодо ідеалів і механізмів, що посилюється на планеті, несе небезпеку наростання як прихованого, так і все більш відкритого суперництва нових історичних проєктів, міжнародних систем і соціальних мотивацій. З часом подібне суперництво може стати джерелом колізій не менш значущих і доленосних, ніж традиційні форми конфліктів між країнами і народами. На рубежі третього тисячоліття у взаємодії і зіткненнях схем світоустрою, культурних архетипів, регіональних і національних інтересів народжується багатовимірний Новий світ майбутнього століття. Якщо в XXI столітті не буде умов для вільної самоорганізації

державної влади, то можна прийти до висновку, що в прийдешньому сторіччі людство не зможе вступити в епоху ноосфери. Її формування уявляється нам як процес самоорганізації стійких цілісностей в природі та суспільстві, на багатополіусному світі в цілому. Учені припускають, що процес ноосферогенезу йтиме нерівномірно на землі, що пов'язане з відмінністю соціально-економічних умов в різних країнах і континентах. У окремих країнах ці процеси можуть відбуватися разом з іншими процесами самоорганізації в екосистемах, свідомості, у результаті утворюючи своєрідні «острови» ноосфери.

Тому актуальними стали питання визначення глобальної трансформації світоустрою, системного характеру змін, що відбуваються на планеті, загальних закономірностей історії. Минуле і майбутнє не існують самі по собі як повністю автономні простори, оскільки зляться в єдиному потоці часу історії головним суб'єктом історичної дії – людиною. Навряд чи ми зрозуміємо суть змін, що відбуваються на планеті, якщо не пізнаємо ці резонуючі з часом довгі хвилі історії. Необхідно поставити за мету визначити в умовах швидких змін соціального життя ефективний механізм управління складними системами суспільства.

Аналізу конфліктного чинника в теорії природного права, взаємодії конфліктно-консенсусних засад, застосовували тією чи іншою мірою М. Падуанський, Е. Роттердамський, Н. Макіавеллі, Г. Гроцій, Б. Спіноза, Т. Гоббс, Дж. Локк, Ш. Монтеск'є, І. Кант, Д. Юм, Е. Берк, О. Конт, М. Вебер. До цього переліку видатних імен можна віднести в контексті досліджуваної проблеми й здобутки українських мислителів, зокрема В. Мономаха, С. Оріховського, М. Драгоманова.

Проблемами політичного конфлікту активно займаються такі російські науковці: М. Лебедева, Ю. Запрудський, А. Дмитрієв, А. Здравомислов, Д. Зеркін та ін. В Україні дослідженням проблем політичного конфлікту займається цілий ряд науковців: А. Бандурка, В. Друзь, М. Пірен, А. Ішмуратова, О. Валевський, Л. Герасіна, М. Панов, А. Пойченко, І. Бекешкіна, А. Ручка, В. Танчер та ін., які представляють власний погляд на політичні конфлікти в українському суспільстві.

На порозі нового тисячоліття виникає побоювання: чи зможуть суспільні науки відповісти на виклики історії або ж проекти майбутнього обмежаться філософським дискурсом, політичними та ідеологічними спекуляціями, політично коректною риторикою.

Ряд дослідників описують постіндустріальне суспільство як останню «формацію» в еволюційному ряду природно-стихійного

розвитку людства, як західну модель, захід євроатлантичних цінностей. У цьому, по суті, фіксується неможливість функціонування моделі нестійкого розвитку і вірогідність глобального катаклізму. Постіндустріальне суспільство, зростаючи з суспільства індустріального, в значній мірі детерміноване своїм минулим [1, 48]. Разом з тим стійке суспільство багато в чому залежить від образу уявного майбутнього, що і визначає, зокрема, методологічний спектр вивчення таких процесів. Якщо до постіндустріального суспільства застосовні традиційні методи дослідження цивілізаційного процесу як природно-історичного розвитку, то до подальшого стійкого розвитку необхідно підходити певною мірою з позицій творчо-конструктивного і ноосферно-футурологічного підходу. У світі відбувається глобальна революція в інформаційному просторі, швидкість і масштаб якої безпосередньо характеризується конкретною ситуацією в кожній державі. Причому її темпи і глибина не завжди опиняються в прямій залежності від рівня науково-технічного розвитку конкретного суспільства. Слід констатувати, що прорив у постіндустріальне суспільство обтяжений різною мірою індустріальним минулим, що дісталось в спадок від Модерну. А демократія – найбільш живуче дітище не тільки Модерну, а й Класики, якщо мати на увазі під останньою цілісний цикл розвитку цивілізації від Античності і до 60-х років ХХ століття. Даний цикл характеризується раціональним способом світовідчуття, в контексті якого демократія природна і органічна.

Проте цілком ймовірно, що найближчим часом процеси глобалізації протікатимуть не як рівноправний діалог культур, а як активна одностороння дія сучасних західних цінностей споживчого суспільства на інші культури.

Прагнення країн-лідерів західного світу зберегти своє домінуюче положення в просторі світового ринку може стимулювати консервацію існуючого положення справ і активний захист традиційних цінностей західної техногенної цивілізації, що спричинить за собою наростання екологічного, антропологічного і інших глобальних криз [2, 15]. Якщо подивитися на процеси, що відбуваються, з погляду практичної політики, то інформаційна революція виявляється в масштабному владному переділі. Колишні політичні, бюрократичні, фінансово-економічні еліти відтісняються від важелів реального управління новим класом – експертократією («новий клас»). Кастова і ієрархічна структура, яка володіє ексклюзивною інформацією і зберігає свої секрети за паролями, не підвладними ніяким хакерам з необізнаних, стає відмінною рисою класу, що формується. І знаменитий принцип

демократії – легітимність – тут не працює: адже те, що бажає більшість, практично ніколи не співпадає з тим, що необхідне для найбільш ефективного розвитку. І тому влада при постіндустріалізмі виявляється не майстерністю ситуативного компромісу, а кваліфікацією, заснованою на унікальному освітньому проекті, професійному досвіді або неабияких особистих здібностях [3, 25]. Такий новий лад можна назвати постдемократією, яка орієнтована на особу і її професійну майстерність, не доступну для інших. Тому постдемократія в цьому аспекті не відрізняється від демократії, побудованої на електорально-постановочному антуражі, знеособленості, маніпулятивності, тоталітарній політкоректності, шахрайстві і обмані, зведених в ранг державостворюючих принципів [4, 211].

Крах соціалізму радянського типу був викликаний конкретними причинами, закладеними в його економічний механізм, але не є обов'язковими для будь-якого можливого типу соціалізму. Необхідно враховувати деякі добре відомі суперечності всередині економіки «раніше існуючого соціалізму» і важливі відмінності деліберативних пропозицій від політики і практики радянського типу [5-13].

У ХХІ столітті роль держави, можливо й посилюватиметься, а всі розмови про її швидке відмирання, як показав весь досвід ХХ століття, – поки що неспроможні. В даний час держава невинно ослабила свій вплив по деяких виключно важливих напрямках суспільного розвитку. Людина втратила право на захист від злочинності, насильства, проявів сексуальної революції, примітивної культури і уніфікації. При цьому держава повинна забезпечити і певну міру свободи кожного громадянина. Всі основні національні і державні ідеї майбутнього можуть базуватися на принципах синергетики і системності [14]. У першому випадку загальнолюдські цінності необхідно адаптувати до етнічних і державних особливостей народів. Згідно другому принципу, національно-державні ідеї повинні бути цілісними і динамічно урівноваженими в структурі: окремі елементи систем – держава (її суб'єкти) і держава (суб'єкти) – навколишнє середовище.

1. Питання державного устрою набувають сьогодні особливого значення зважаючи на загострення таких проблем, як споживання, перерозподіл величезних ресурсів енергії, речовини і інформації. Людство безперервно залучає до цього процесу нові предмети, конструкції, технології, техногенні процеси, які знаходяться в суперечності з природними законами природи. ХХ століття продемонструвало, як амбітні і неписьменні політичні діячі

ухвалювали неправильні і односторонні державні рішення і робили людину минулого сторіччя безмовним виконавцем в руйнівних війнах, односторонній ідеології і згубних авантюрах.

2. Глобальна сутність стійкого розвитку диктує не тільки необхідність майже одночасного по історичних масштабах переходу суверенних держав до нової цивілізаційної парадигми, але і посилення інтеграційних тенденцій в світовій спільноті. Стійкий розвиток суспільства веде до глобальної конвергенції країн і інших суб'єктів світового процесу при відмінностях в рівні соціально-економічного розвитку, етнічних, культурних і інших особливостях держав з метою збереження людства і біосфери.

3. З формуванням нового ладу – постдемократії – відбуваються зміни і в соціальній структурі суспільства. Важелі реального управління переходять до нового класу – експертократії, який володіє ексклюзивною інформацією, доступною для обраних професіоналів [15, 795].

4. Зміни у світогляді і суспільній психології не менш важливі, ніж зміни в матеріальному, подієвому житті суспільства, оскільки перші є основним чинником соціальних революцій, що породжує грандіозні трансформації економічного і політичного статусу світу. З розвитком капіталізму чоловік вступив в епоху бездуховності і втрати релігійних сенсів.

Соціокультурна реальність постіндустріалізму як і раніше характеризується органічною ціннісною ієрархією, занепадом високої культури і мистецтва і звироднілістю релігії. Тому цей етап свого розвитку людство, ймовірно все ще не виграло [16, 61].

Неокласична демократія [17, 23] як і раніше буде державою – вона буде організованою суспільною владою, якій підкорятиметься меншина, чимось нагадуючи на глобальному суспільному рівні демократію полісного типу часів античності [24]. Демос використовуватиме її для захисту від класів-експлуататорів, що залишаються або народжуються. Але вона буде безголовою: державою без глави держави, без ієрархії, яка вирізняє державу, що ґрунтується на класовій експлуатації. Різні органи суспільної влади контролюватимуться громадським суспільством [25, 600].

Ця точка зору радикально відрізняється як від соціал-демократії, так і від практики бюрократичного «соціалізму». Планування, наприклад, не підкоряється уряду, а знаходиться під контролем наглядового комітету з простих громадян, які, будучи відібраними за жеребом, будуть в основному працівниками. У цьому сенсі вони автономні від будь-якого уряду як незалежні центральні банки,

агентства з радіомовлення, художні ради, ради з досліджень. Їх можна вважати аналогами автономних організацій буржуазного громадянського суспільства. Для них не обов'язково знаходиться під прямим державним контролем, їх статuti і соціальне походження їх членів забезпечуватиме їхні функції. Тільки в тому випадку, якщо аналоги подібних установ матимуть статuti, відкриті для поправок з боку громадськості, і обговорення в них будуть публічними, вони можуть стати наглядовими комітетами, здатними на суспільне представництво народу і забезпечення народного контролю [26, 36].

У сучасному суспільстві частина регулювання припадає на те, що ми розглядаємо як закони, що витікають з рішень політиків і підкріплювані державною владою, але його велика частина виходить з автономних органів. Професійні організації визначають кодекси поведінки для своїх членів. Торгові організації визначають стандарти промислових компонентів, щось абсолютне необхідне для швидкого технологічного прогресу. Міжнародні організації визначають стандарти для обміну електронними даними. У багатьох випадках це регулювання впливає тільки на внутрішню діяльність окремих галузей промисловості або видів суспільної активності, і склад цих рад винен був обмежений людьми, зайнятими в цій сфері. В інших – таких як радіомовлення або суспільна охорона здоров'я – зачіпаються загальносоціальні інтереси. У таких випадках регуляторні ради повинні розширити своє представництво, щоб включати переважну більшість громадян, що обираються жеребкуванням для того, щоб представляти суспільні інтереси [27, 72].

Велика чеснота правління демосу полягала у тому, що був розроблений конституційний механізм, який дозволяв захищати його владу від узурпації з боку вищих класів. Світанок цієї форми правління тривав приблизно два століття, поки вона не була знищена Македонською і Римською імперіями. Тривалий час вона була маяком мистецтва, архітектура, філософії, науки і культури, що освітлював подальші темні століття. Просвітництво, золоте століття буржуазної культури було свідомим відзеркаленням цього світла. Цей світоч не спалахне по-справжньому знов доти, допоки сучасний демос не прийде до влади. Щоб демократія слугувала народу, маси повинні володіти верховною владою, яка не обмежується законом, здатною створювати декрети, що порушують усталені права власності на землю або капітал [28, 57].

Ймовірно, в майбутньому остаточно втратить колишню пряму і безпосередню пов'язаність з владою питання про відносини власності. Сьогодні так звана «революція менеджерів» вже поклала початок

цьому процесу. У сучасній корпоративній культурі власницький статус гранично розмитий, і надалі це приведе до своєрідних люстрацій – вигнання з влади тих, хто не побажає конвертувати свої власницькі можливості в нематеріальний професійний ресурс [29, 67]. Тому існує вірогідність зниження рівня тіншової політики і корупції. Врешті-решт, при постдемократії буде спростована теза про громадянське суспільство як суб'єкта, що знаходить найбільш адекватне втілення саме в електоральних практиках.

Перехід до багатопольярного устрою світу, нових етапів глобалізації та розвитку міжнародних (і, зокрема, економічних) відносин вимагає якісно нового погляду на світ. Мова йде про відмову від поділу цивілізацій на вищі і нижчі, передові і відсталі, про визнання самодостатності кожної з них зі своїм типом культури, своєю системою цінностей, етичних ідеалів, розумінням особистого і сімейного щастя [30; 31]. У багатопольярної структури, яка формується, поки що немає чітких меж. Вона може мати як первинні, базові елементи, так і свої підсистеми. Сюди можуть увійти США, включаючи в тій чи іншій мірі інші американські країни, Європа у вузькому або широкому розумінні, включаючи «Велику Європу», Китай і Японія з різною конфігурацією їхніх сфер, Індія, що набирає світової ваги, ісламський світ, а також інші регіони. Росія з багатьма традиційно пов'язаними з нею країнами може або опинитися в рамках «Великої Європи», або сформувати за певних умов свій відносно самостійний центр багатопольясного світу. Є і інші варіанти розкладу сил у новому світовому порядку і міжнародної економіки [32; 37].

Зростаюча відповідальність, яка навіть неспіввимірна з минулим періодом суспільного розвитку, лежить на керівниках держав, міжнародних організацій, діячах культури, здатних вирватися з тісних рамок національного егоїзму і запропонувати прийнятні планетарні рішення. Тільки своєчасна і узгоджена дія величезного числа сил, що само по собі достатньо складно, в змозі відкрити дорогу оптимістичному сценарію. Уся решта варіантів буде істотно гірша, а у ряді випадків – і трагічна.

Країни, обтяжені Модерном, входять в постіндустріалізм переважно через власний науково-технічний потенціал у витратному режимі, а аутсайтери – в значній мірі використовують при цьому свій соціокультурний – релігійний, морально-етичний, містичний досвід [38, 51]. На наш погляд, в останньому випадку чинників, що перешкоджають новій реальності і що базуються на колишніх модерністських орієнтирах, значно менше. Аутсайтери дістануть можливість розвиватися без пережитків Модерну, зокрема, демократії

[39, 340-341]. У зв'язку з цим ще Уїнстон Черчилль вважав, що демократії властиві безліч недоліків, але вона – кращий винахід людства. Дійсно, демократія забезпечує ефективне управління складними соціальними системами, використовуючи багатобразні зворотні зв'язки з цивільним суспільством, що слабо діє при монархічному і авторитарному способі правління [40, 87].

При швидких змінах в сучасному соціальному житті починають виявлятися вади демократії, яка орієнтує владу більше на тактичних, чим на стратегічні програми. В умовах значних темпів глобалізації, що міняють сьогодні стан світу, необхідна інша аксіологічна стратегія. У новій системі цінностей повинна бути присутньою відповідальність перед природою, перед майбутніми поколіннями [41, 29]. Пошук таких ціннісних орієнтирів – завдання індивідів, соціумів, всього людства. Він може здійснюватися з урахуванням культурно-національних особливостей у формі діалогу. Наслідком такого підходу може стати якась система цінностей, яка змінить стратегію сучасного розвитку, орієнтовану на ідеали споживчого суспільства. Внаслідок діалогу культур можуть виникнути нові цінності, відмінні від традиціоналістських і техногенних. Можливо, для цього знадобиться не лише соціально-економічна та суспільно-політична, але й духовна революція, зіставна з тією, яка пройшла в епоху Ренесансу. На наш погляд, в цьому найбільш перспективний, хоча і важкий для реалізації сценарій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Трансформация институциональной среды в глобализирующемся мире. – М. : Содействие-XXI век, 2009. – 344 с.
2. Bookchin M. Remaking of Society. – Boston : Black Rose Books, 1998. – 208 p.
3. *Зінченко В. В.* Постіндустріалізм та альтернативи суспільного розвитку // Політологічний вісник. Зб-к наук. праць – К., 2010. – Вип. 49. – 448 с. – С. 16-31.
4. *Зінченко В. В.* Системные альтернативы общественного развития и модель институционального делиберативного самоуправления в социально-экономических трансформациях глобальной современности // Актуальные проблемы экономики, права, образования: история и современность. Часть II. – Екатеринбург : Изд-во Уральского института экономики, управления и права, 2012. – 446 с. – С. 209-222.
5. Альтерглобализм и антиглобалистские движения в современном мире. Социальные и экономические аспекты глобализации. Антология. – М. : ИНИОН РАН, 2006. – 152 с.

6. *Зінченко В. В.* Громадянське суспільство: шляхи, форми та перспективи. – К. : МАУП; П. : КАРПУК, 2007. – 468 с.
7. *Каллинікос А.* Антикапиталистический манифест. – М. : Праксин, 2005. – 192 с.
8. *Bookchin M.* Fuer eine befreiende Technologie. – Karlsruhe : Laubfrosch-Vertrieb für Freiheitliche Literatur, 2005. – 152 s.
9. *Bookchin M.* Remaking of Society. – Boston : Black Rose Books, 1998. – 208 p.
10. *Kockshott P. W., Kotrell A.* Alternativen aus dem Rechner. Für sozialistische Planung und direkte Demokratie. – Köln : PapyRossa Verlag, 2006. – 267 s.
11. *Reichelt H.* Neue Marx-Lektüre. Zur Kritik sozialwissenschaftlicher Logik. – Hamburg, 2008. – 384 s.
12. *Reichelt H.; Buhr M.; Hahn M.* Theoretische Quellen des wissenschaftlichen Sozialismus. Studien zur klassischen englischen Ökonomie, zum frühen Sozialismus und Kommunismus und zur klassischen bürgerlichen Philosophie. – Fr.a.M. : Athenäum-Fischer-Taschenbuch-Verlag, 2005. – 308 s.
13. *Sintschenko V.* Ein beitrage zur rekonstruktion des wissensgesellschaft// Vědecký průmysl evropského kontinentu. – 2011. – Díl 14. Filosofie. Politické vědy. Historie. Administrativa. – Praha : Publishing House «Education and Science» s.r.o., 2011. – S. 52-61.
14. *Хакен Г.* Информация и самоорганизация. Макроскопический подход к сложным системам. М.:Мир, 1991. – 234 с.
15. *Зінченко В. В.* Постіндустріалізм, управлінська демократія і перспективи векторів глобального розвитку// Зінченко В. В. Менеджмент. Системи управління в умовах інституційної глобалізації. Монографія. – К. : Люксар, 2012. – 864 с. – С. 793-805.
16. *Rau J.* Lust auf Zukunft. Unsere gesammelten Werke.–Essen:Klartext, 2006. – 316 s.
17. *Альтерглобализм и антиглобалистские движения в современном мире. Социальные и экономические аспекты глобализации. Антология.* – М. : ИНИОН РАН, 2006. – 152 с.
18. *Гезалов А. А.* Трансформация общества в эпоху глобализации. Социально-философский анализ. – М. : Канон+РООИ «Реабилитация», 2009. – 288 с.
19. *Зінченко В. В.* Деліберативні моделі модернізації інституційних процесів громадянського суспільства в глобальних умовах суспільних, освітніх та політико-економічних трансформацій // Зінченко В. В. Соціальна філософія менеджменту і освіти в інституційному вимірі глобального розвитку (інтегративна концептологія). Монографія. – К. : Люксар, 2011. – С. 592-616.
20. *Зінченко В. В.* Деліберативні моделі процесів управління в умовах суспільних та економічних трансформацій друківані // Актуальні проблеми економіки. Науковий економічний журнал. – ВНЗ

- «Національна академія управління», 2011. – № 5(119). –396 с. – С.4-12.
21. *Зінченко В. В.* Институалізація демократичного самоуправління в контексті розвитку громадянського суспільства в Україні // Віче. Журнал Верховної Ради України. – 2009. – № 19. – С. 34-37.
  22. *Зінченко В. В.* Институциональная глобализация и делиберативные модели общественного развития // Vědecký průmysl evropského kontinentu. – Díl 14. Filosofie. Politické vědy. Historie. Administrativa. – Praha :Publishing House «Education and Science» s.r.o., 2011. – С. 9-17.
  23. *Kockshott P. W., Kotrell A.* Alternativen aus dem Rechner. Für sozialistische Planung und direkte Demokratie. – Köln : PapyRossa Verlag, 2006. – 267 s.
  24. *Аристотель.* Политика // Аристотель. Сочинения: в 4-х т. – М. : Мысль, 1976. – Т. 4. – С. 376-644.
  25. *Зінченко В. В.* Деліберативні моделі модернізації інституційних процесів громадянського суспільства в глобальних умовах суспільних, освітніх та політико-економічних трансформацій // Зінченко В.В. Соціальна філософія менеджменту і освіти в інституційному вимірі глобального розвитку (інтегративна концептологія). Монографія. – К. : Люксар, 2011.– С. 592-616.
  26. *Зінченко В. В.* Институалізація демократичного самоуправління в контексті розвитку громадянського суспільства в Україні // Віче. Журнал Верховної Ради України. – 2009. – № 19. – С. 34-37.
  27. *Kockshott P. W., Kotrell A.* Alternativen aus dem Rechner. Für sozialistische Planung und direkte Demokratie. – Köln : PapyRossa Verlag, 2006. – 267 s.
  28. *Sintschenko V.* Ein beitrag zur rekonstruktion des wissensgesellschaft// Vědecký průmysl evropského kontinentu. – 2011. – Díl 14. Filosofie. Politické vědy. Historie. Administrativa. – Praha : Publishing House «Education and Science» s.r.o., 2011. – S. 52-61.
  29. *Зінченко В. В.* Маркетинг человеческого капитала в новой экономике и демократизация менеджмента // Маркетинг МВА. Маркетинговое управление предприятием. – 2012. – Том № 5. Выпуск 3. – 163 с. – Выпуск 3. – С. 66-81.
  30. *Каллиникос А.* Антикапиталистический манифест. – М. : Праксин, 2005. – 192 с.
  31. *Саїд Е.* Культура й імперіалізм. – К. : Критика, 2008. – 608 с.
  32. Альтерглобализм и антиглобалистские движения в современном мире. Социальные и экономические аспекты глобализации. Антология. – М. : ИНИОН РАН, 2006. – 152 с.
  33. *Гезалов А. А.* Трансформация общества в эпоху глобализации. Социально-философский анализ. – М. : Канон+РООИ «Реабилитация», 2009. – 288 с.
  34. *Зінченко В. В.* Деліберативні моделі модернізації інституційних процесів громадянського суспільства в глобальних умовах

- суспільних, освітніх та політико-економічних трансформацій // Зінченко В. В. Соціальна філософія менеджменту і освіти в інституційному вимірі глобального розвитку (інтегративна концептологія). Монографія. – К. : Люксар, 2011. – С. 592-616.
35. Тарасов А. Революция не всерьёз: штудии по теории и истории квазиреволюционных движений. – Екатеринбург. Ультра. Культура, 2005. – 528 с.
  36. Трансформация институциональной среды в глобализирующемся мире. - М. : Содействие-XXI век, 2009. – 344 с.
  37. Bookchin M. Remaking of Society. – Boston : Black Rose Books, 1998. – 208 p.
  38. Lafontaine O. Keine Angst vor der Globalisierung: Wohlstand und Arbeit für alle. – Berlin / Bonn : J. H. W. Dietz Verlag, 2009. – 352 s.
  39. Зінченко В. В. Громадянське суспільство: шляхи, форми та перспективи. – К. : МАУП; П. : КАРПУК, 2007. – 468 с.
  40. Джоухадзе И. Д. Демократия после Модерна. – М. : Праксис, 2006. – 112 с.
  41. Зінченко В. В. Постіндустріалізм та альтернативи суспільного розвитку // Політологічний вісник. Зб-к наук. праць – К., 2010. – Вип. 49. – С.16-31.

Григор О. А. Внедрение методологии консенсусного подхода к решению острых политических проблем современного мира.

Сегодня актуальными для человечества есть проблемы определения глобальной трансформации мироустройства, а также системной природы тех изменений, которые происходят на планете. Все это требует эффективного механизма управления сложными системами общества и теми политическими процессами, которые с ними коррелируют. Ведь не исключено, что в ближайшее время процессы глобализации будут разворачиваться не на основании равноправного диалога культур, а на основе одностороннего влияния ценностей общества потребления. Каким будет развитие Украины от имеющейся кланово-олигархической системы к демократии сейчас трудно предсказать. Но на этом пути и ответственность, даже несоизмеримо с прошлым периодом существования государства, лежит на ее руководителях и международных организациях, которые способны вырвать страну из тесных рамок национального эгоизма и предложить необходимые консенсусные решения. Только согласованное действие различных сил выведет Украину на путь жизнеутверждающего развития.

Ключевые понятия: человек, политика, демократия, экспертократия, постиндустриализм, постдемократия, консенсус.

Gregory O. O. Introduction Methodology consensus approach to solving acute political problems of the modern world.

Today humanity is relevant to the problem of determining the global transformation of the world order, and the systemic nature of the changes that occur on the planet. All this requires an effective mechanism for the management of complex systems, society and the political processes that correlate with them. It is not excluded that in the near future, globalization will unfold not on the basis of equal dialogue of cultures, but on the basis of unilateral influence the values of a consumer society. What will be the Ukraine's development on the existing clan-oligarchic system of democracy it is difficult to predict. But along the way, and the responsibility, even incommensurable with the previous period of existence of the state, lies on its leaders and international organizations, which are able to pull the country out of the narrow confines of national egoism and offer the necessary consensus decisions. Only concerted action of various forces will bring Ukraine on a path of life-affirming.

Keywords: people, politics, democracy, expertocracy, post-industrialism, post-democracy, consensus.

Лисенко Ю. В.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОЛІТИЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ

У статті розглянуто теоретичні основи політичного прогнозування. Визначено сутність і роль політичного прогнозування в розвитку українського суспільства.

Ключові слова: прогноз, політичне прогнозування, типи прогнозів, державне прогнозування, принципи політичного прогнозування, методи політичного прогнозування, функції політичного прогнозування, етапи політичного прогнозування.

Прогнозування охоплює усі сфери життєдіяльності людини. У сучасному глобалізованому світі без прогнозування неможливо уявити ні політичну ні будь яку іншу сферу суспільства. Політичний прогноз здійснюється одночасно зі зміною політичної реальності, має динамічний характер і характеризується практичною спрямованістю щодо вирішення складних суспільно-політичних проблем.

Недосконалість теоретичної основи прогнозування породжує формування інтуїтивних прогнозів і поширення політичного маніпулювання. Питання вдосконалення понятійного апарату у галузі політичного прогнозування являється достатньо складною і важливою проблемою, що вимагає перегляду і більш досконалого вивчення з